

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARYS

Dr. STASYS TUMĖNAS

NAUJIENLAIŠKIS

Nr. 12 (23) 2019-01-14

Gerbiamieji šiauliečiai,

sukako dveji, kai dirbu Seime, stengiuosi atsakingai atstovauti Šiaulių „Aušros“ apygardos gyventojams ir sąžiningai vykdyti Seimo nario pareigas. Ne visi planai, darbai vienodai gerai pavyksta, juos įgyvendinant iškyla naujų iššūkių (švietimo reforma, etatinio mokytojų apmokėjimo spragos), bet yra sričių, kuriose nenuneigsi teigiamų pokyčių: 2017 m. buvo įvesti vaiko pinigai – už kiekvieną vaiką Valstybė moka 30 eurų. Nedaug, bet tai pajuto per 200 tūkstančių vaikų. Nuo 2019 m. sausio išmoka kiekvienam vaikui sieks 50 eurų, o gausių, nepasiturinčių šeimų vaikams prie vaiko pinigų bus mokama papildoma 20 eurų dydžio išmoka. Minimalioji mėnesinė alga didinama iki 430 eurų. Algoms didinti šių metų biudžete papildomai skirta 13 mln. eurų. Pamažu didėja ir pensijos, kurios yra indeksuojamos ir didėja 7,63 proc. Gyventojus, turinčius vaikų, turėtų maloninti žinia, kad startavo „Kultūros paso“ programa. Ji moksleiviams suteikia galimybę nemokamai lankytis teatruose, koncertuose, muziejuose. Daug eskaluojama, kad bus uždarinėjamos ligoninės. Jos tikrai nebus uždarinėjamos, bet diskutuojama, kaip efektyvinti ligoninių tinklą, kaip geriau telkti ir koncentruoti specialistus, kad būtų garantuotas tolygus apkrovimas, paslaugų kokybė.

Naujienlaiškiuose labiau pristatau Jums savo veiklas, kurios nerodomos per TV (susitikimai, proginiai, dalykiniai, jubiliejiniai renginiai), todėl juose mažiau akcentuoju kasdienį darbą Seimo plenariniuose posėdžiuose, komitetuose, komisijose, kuriuos Jūs galite stebėti tiesiogiai. Suglumino vieno rinkėjo senjoro klausimas ar konstatavimas, kad mes, Seimo nariai, „vaikštome tik į susitikimus, šventes“. Suprask, švenčiate, bet nedirbate. Taip, vaikštome ir kartu džiaugiamės mūsų bendrapiliečių gražiais darbais, jubiliejais, pasiekimais. Man, kaip Laisvės kovų ir Valstybės istorinės atminties komisijos nariui, svarbi Valstybės istorinė atmintis, todėl aktyviai dalyvavau atkurtos Lietuvos valstybės 100-mečiui skirtuose renginiuose, šventėse, minėjimuose. Bet vaikštome į tuos renginius po pagrindinių darbų Seime. Aš laikausi LR Konstitucijos 59 straipsnio nuostatos: „Pareigas eidami Seimo nariai vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, valstybės interesais, savo sąžine ir negali būti varžomi jokių mandatų.“ (*Lietuvos Respublikos Konstitucija,*

Vilnius: 2013, p. 37). Vadovaujosi *Lietuvos Respublikos Seimo statutu*, reglamentuojančiu Seimo nario veiklą, apibrėžiančiu Seimo nario teises, kurių viena yra „rengti ir teikti Seimui svarstyti įstatymų bei kitų teisės aktų projektus, taip pat teikti pasiūlymus dėl įstatymų, kurie turi būti apsvarstyti Seime“ (prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.123B53F30F70/qQKaJzbLlx>).

Todėl šiame Naujienlaiškyje primenu Jums mano asmeniškai ir kartu su kolegomis Seime pateiktus teisės aktų projektus ir buvusias komandiruotes. Kadangi mano pagrindiniai veiklos barai – Kultūros komitetas, Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės (LRS ir PLB) komisija, Laisvės kovų ir valstybės istorinės atminties komisija – tai šįkart ir pristatau savo iniciatyvas rengiant ar prisidedant su kolegomis teikiamus svarbesnius **teisės aktų projektus**:

2019-01-02 – XIIP-3118 Visuomenės informavimo įstatymo Nr. I-1418 19, 31, 34(1), 48 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektas (tik įregistruotas, bus tobulinamas);

2018-11-23 – XIIP-2966 Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo Nr. I-1234 pakeitimo įstatymo Nr. XIII-643 2, 3, 4, 9, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 42, 43 straipsnių pakeitimo, Įstatymo papildymo 36(1), 36(2), 36(3), 36(4), 38(1) straipsniais ir 38 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektas;

2018-11-20 – XIIP-2948 Seimo rezoliucijos „Dėl nepritarimo Jungtinių Tautų Pasaulinės saugios, tvarkingos ir reguliarios migracijos sutarčiai“ projektas;

2018-11-15 – XIIP-2912 Atmintinų dienų įstatymo Nr. VIII-397 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;

2018-11-09 – XIIP-2874 Konstitucijos 55 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;

2018-10-25 – XIIP-2812 Profesionaliojo scenos meno įstatymo Nr. IX-2257 15 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;

2018-10-25 – XIIP-2816 Konstitucijos 44 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;

2018-10-11 – XIIP-2686 Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo Nr. I-1571 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;

2018-09-25 – XIIP-2587 Valstybės herbo, kitų herbų ir herbinių ženklų įstatymo Nr. I-130 2, 7, 8, 10 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas;

2018-09-25 – XIIP-2588 Valstybės vėliavos ir kitų vėliavų įstatymo Nr. I-1497 1, 2, 4, 7, 13 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektas;

2018-09-20 – XIIP-2563 Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo Nr. XII-2512 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;

2018-09-20 – XIIP-2565 Seimo nutarimo „Dėl privalomojo referendumo dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos 12 straipsnio pakeitimo paskelbimo“ projektas;

2018-09-14 – XIIP-2535 Švietimo įstatymo Nr. XI-1281 3, 5, 10, 11, 47 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas;

2018-09-11 – XIIP-2519 Visuomenės informavimo įstatymo Nr. I-1418 2 ir 38 straipsnių pakeitimo, papildymo ir papildymo 37(1) straipsniu įstatymo projektas;

2018-07-12 – XIIP-2403 Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo laikinosios tyrimo komisijos dėl galimos neteisėtos įtakos ir (ar) poveikio politikams, valstybės tarnautojams bei politiniams procesams parlamentinio tyrimo atlikimo sudarymo“ projektas;

2018-06-22 – XIIP-2362 Seimo rezoliucijos „Dėl Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos pavadinimo“ projektas;

2018-06-21 – XIIP-2360 Seimo nutarimo „Dėl 2019 metų paskelbimo Jono Žemaičio-Vytauto metais“ projektas;

2018-06-15 – XIIP-2322 Seimo rinkimų įstatymo Nr. I-2721 2 straipsnio papildymo įstatymo projektas;

2018-06-15 – XIIP-2323 Savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo Nr. I-532 2 straipsnio papildymo įstatymo projektas;

2018-06-15 – XIIP-2324 Rinkimų į Europos Parlamentą įstatymo Nr. IX-1837 3 straipsnio papildymo įstatymo projektas;

2018-05-03 – XIIP-2069 Seimo nutarimo „Dėl Valstybinės kalbos politikos 2018–2022 metų gairių“ projektas + gairės;

2018-04-26 – XIIP-2022 Seimo nutarimo „Dėl 2019 metų paskelbimo Juozo Naujalio metais“ projektas;

2018-03-29 – XIIP-1893 Seimo nutarimo „Dėl 2020 metų paskelbimo Lietuvos Steigiamojo Seimo šimtmečio metais“ projektas;

2018-03-29 – XIIP-1894 Seimo nutarimo „Dėl 2019 metų paskelbimo Lietuvos Nepriklausomybės kovų metais“ projektas;

2018-03-29 – XIIP-1895 Seimo nutarimo „Dėl 2019 metų paskelbimo Lietuvos Vietovardžių metais“ projektas;

2018-03-16 – XIIP-1812 Konstitucijos 74 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;

2018-02-13 – XIIP-1661 Seimo nutarimo „Dėl 2019 metų paskelbimo Pasaulio lietuvių metais“ projektas;

2017-12-07 – XIIP-1475 Lukiškių aikštės Vilniuje įstatymo projektas;

2017-11-24 – XIIP-1409 Seimo nutarimo „Dėl 2018 metų paskelbimo Simono Daukanto metais“ projektas;

2017-11-16 – XIIP-1383 Seimo nutarimo „Dėl atmintinų metų nustatymo tvarkos“ projektas;

2017-11-10 – XIIP-1327 Civilinio kodekso 2.27 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;

2017-10-10 – XIIP-1189 Seimo nutarimo „Dėl 2018 metų paskelbimo Tėvo Stanislovo metais“ projektas;

2017-10-05 – XIIP-1170 Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo laikinosios tyrimo komisijos dėl asmenų, verslo subjektų ir kitų interesų grupių neteisėto poveikio valstybės institucijoms priimančioms sprendimus ir neteisėtos įtakos politiniams procesams sudarymo“ projektas;

2017-09-28 – XIIP-1145 Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo laikinosios tyrimo komisijos dėl Lietuvos Respublikos rinkai tiekiamų galimai žemesnės kokybės maisto produktų sudarymo“ projektas;

2017-08-30 – XIIP-1065 Lietuvos kultūros tarybos įstatymo Nr. XI-2281 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;

2017-06-02 – XIIP-794 Visuomenės informavimo įstatymo Nr. I-1418 2, 31, 33, 34(1), 47, 48 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas;

2017-06-02 – XIIP-795 Administracinių nusižengimų kodekso 79, 124, 146, 477, 548 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas;

2017-05-23 – XIIP-742 Seimo nutarimo „Dėl bendrojo ugdymo mokyklos kaitos gairių patvirtinimo“ projektas + gairės;

2017-05-11 – XIIP-699 Konstitucijos 56 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;

2017-05-02 – XIIP-633 Visuomenės informavimo įstatymo Nr. I-1418 19 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;

2017-04-25 – XIIP-596 Lituaniškos įstatymo projektas;

2017-04-07 – XIIP-551 Pilietybės įstatymo Nr. XI-1196 pakeitimo įstatymo projektas;

2017-01-12 – XIIP-302 Konstitucijos 60 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;

2017-01-12 – XIIP-301 Konstitucijos 55 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;

2016-12-22 – XIIP-259 Konstitucijos 55 ir 57 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas;

2016-12-07 – XIIIIP-181 Seimo nutarimo „Dėl 2017 metų paskelbimo Kazio Bradūno metais“ projektas;

2016-12-01 – XIIIIP-169 Pagalbinio apvaisinimo įstatymo Nr. XII-2608 3, 10 ir 17 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektas. (Prieiga internete: https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=8801&p_k=1&p_a=498&p_asm_id=79154&pt=sn:2.)

Komandiruotės. Tai dažnai rinkėjų eskaluojama tema. Informuoju, kad per dvejus metus buvau išvykęs į dvi trumpalaikes komandiruotes užsienyje kaip LRS ir PLB komisijos narys:

2018-10-07 – dalyvavau susitikimuose su Punsko ir Seinų švietimo bei kultūros įstaigų darbuotojais, visuomeninių organizacijų atstovais ir lietuvių bendruomene (Lenkijos Respublika);

2017-09-22–2017-09-25 – dalyvavau Liuksemburgo lituanistinės mokyklos „Avilys“ mokslo metų pradžios šventėje ir susitikimuose su Liuksemburgo lietuvių bendruomene (Liuksemburgo Didžioji Hercogystė).

BENDRAUKIME!

ŠIAME NUMERYJE SKAITYKITE

Kas tapo 2018 metų Kalbos premijos laureatu.....	6
Pasaulio čempionas gyvenime ir kine	6
Vydūno mintis, dvasia ir kalba Šiauliuose.....	10
Kam įteikiau LR Seimo sidabro ženklą „Atkurtai Lietuvai – 100“.....	13
Lietuvos Respublikos profesinių pensijų kaupimo įstatymo Nr. X-745 pakeitimo įstatymas	14
Kodėl verta perskaityti šias knygas	15
Ką mums sausio mėnesį primena kalendorius.....	15
Kaip Seimas atrišo „smaugvirvę“ žiniasklaidai.....	16

SEIMAS

Apie mano pareigas ir veiklą galite paskaityti Lietuvos Respublikos Seime svetainėje: https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=8801&p_k=1&p_a=seimo_narys&p_asm_id=79154.

2018 m. gruodžio 5 d. dalyvavau Kultūros komiteto posėdyje, kuriame svarstėme 10 klausimų. Iš jų išskirčiau: 1) Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo Nr. IX-751 19 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą; 2) Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo Nr. I-733 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą; 3) Kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo Nr. I-1179 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą; 4) Profesionaliojo scenos meno įstatymo 2 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą. Pastarajame siūloma įvesti naują sąvoką: „**11. Užsienio scenos meno organizacija** – profesionaliojo scenos meno srityje veikiantis užsienio valstybės juridinis asmuo ar jo padalinys, kita organizacija ar jos padalinys, organizuojantys scenos meno kūrybinių sukūrimą ir (ar) viešą atlikimą.“ (Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/ffd9f531051f11e98a758703636ea610>, posėdžio įrašą (diskusijas ir argumentus) galite peržiūrėti: https://www.youtube.com/watch?v=F_nAobOjU88.)

2018 m. gruodžio 5 d. – Laisvės kovų valstybės istorinės atminties komisijos posėdyje. Jame nagrinėjome esminį klausimą: Seimo Laisvės kovų ir valstybės istorinės atminties komisijos nuostatų projekto svarstymas ir tvirtinimas. Projektui pritarta atsižvelgus į gautus pasiūlymus. Jame įtvirtinta svarbi visuomenės informavimo nuostata: „Po kiekvieno Komisijos posėdžio prireikus gali būti parengtas pranešimas, skirtas visuomenės informavimo priemonėms. Pranešimą raštu arba žodžiu pateikia Komisijos pirmininkas ar jo įgaliotas Komisijos narys.“

2018 m. gruodžio 5 d. – laidoje „LRT metų apdovanojimai“: **Metų pasiekimas** atiteko operos solistei Asmik Grigorian. **Metų iniciatyva** – naujam MO muziejui (statulėlę atsiėmė muziejaus komanda: M. Ivanauskienė, M. Survilaitė ir M. Morkūnas). **Metų perspektyva**, skiriama jaunam kūrėjui iki 25 metų, kurio pasiekimai jau dabar svarbūs Lietuvai. Šis apdovanojimas įteiktas dirigentui Martynui Stakioniui. **Metų pozicijos** laureatą paskelbė filosofas, politologas profesorius Alvydas Jokubaitis. Apdovanojimas atiteko Lietuvos žurnalistų bendruomenei. **Metų iššūkiu** nominaciją paskelbė poetas, eseistas, vertėjas, LRT Tarybos narys Kornelijus Platelis. „Metų iššūkį patyrė ir jį įveikė Mindaugas Survila ir jo filmas „Sengirė“. Sako, geras menas neturi kvepėti prakaitu. M. Survilos filmas prakaitu nekvepia, o žiūrint filmą, atrodo, kad visi gyvūnai – kaip profesionalūs aktoriai“, – sveikino K. Platelis. **Metų aidas** – nominacija, teikiama už Lietuvos vardo garsinimą pasaulyje. Ji atiteko treneriui Šarūnui Jasikevičiui. **Metų inovacijos** statulėlė atiteko profesoriui Virginijui Šikšniui. „Mes, mokslininkai, nesame pratę mėgautis sporto arba meno žvaigždžių šlove. Mokslo atradimai yra daromi laboratorijoje. Dažnai reikia laukti, kol jie yra pripažįstami. Tačiau mūsų atradimai, padaryti per kelerius metus, 2018-aisiais buvo įvertinti tiek Lietuvoje, tiek pasaulyje. Tai rodo, kad Lietuvos mokslininkai gali žaisti pasaulio mokslo lygoje, nežiūrėdami į tuos kuklius biudžetus“, – dėkojo V. Šikšnys. **Metų žmogaus** nominacijos laureatą paskelbė šių apdovanojimų komisijos pirmininkė, LRT generalinė direktorė Monika Garbačiauskaitė-Budrienė. „Praėję metai buvo gausūs įvykių, greta jų stovėjo ir nacionalinis transliuotojas. Buvo daug iniciatyvų, žmonių, iššūkių. Sveikinu visus su artėjančiais Naujaisiais metais, linkiu geresnio, šiltesnio gyvenimo. Gerų naujienų“, – kalbėjo M. Garbačiauskaitė-Budrienė. Laimėtojais tapo Danguolė ir Viktoras Butkai už MO muziejaus įsteigimą.

LRT žiūrovai rinko ir **Metų įvykį**. Šios nominacijos, žiūrovų nuomone, nusipelnė Popiežiaus vizitas Lietuvoje. Renginio vaizdo įrašą kviečiu peržiūrėti ir Jus: <https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/1013709461/lrt-metu-apdovanojimai>.

2018 m. gruodžio 6 d. LR Seime viešėjo neseniai naujuoju JAV lietuvių bendruomenės pirmininku išrinktas Arvydas Urbonavičius, kuris pakeitė buvusią pirmininkę S. Šimkuvienę. Jį JAV šiaurės vakarų pakrantėje vykusioje sesijoje rinko Lietuvių bendruomenės atstovai iš daugiau kaip 20 JAV valstijų ir nemažas būrys garbės svečių iš kitų pasaulio šalių. Seime vykusiame susitikime dalyvavo LRS ir PLB komisijos nariai ambasadoriai A. Vinkus, Ž. Pavilionis, komisijos nariai V. Juozapaitis, L. Balsys, kolegos M. Puidokas, J. Bernatonis, V. Bakas, M. Adomėnas. Aptarėme artėjančio referendumo klausimus, iš klausėme A. Urbonavičiaus lūkesčius. Man ypač malonu buvo susitikti su svečiu, nes jis yra iš Omahos miesto Nebraskoje, o Omahos universitetas

plėtoja bendradarbiavimo sutartį su Šiauliais ir Šiaulių universitetu.

Seimo nariai su naujuoju JAV LB pirmininku Arvydu Urbonavičiumi (viduryje). S. Tumėno nuotrauka.

Kas tapo 2018 metų Kalbos premijos laureatu

2018 m. gruodžio 8 d. – tradiciniame Kalbos vakare, vykusiame Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmuose. 2018 metų Felicijos Bortkevičienės Kalbos premija įteikta etnologei, visuomenės veikėjai, lietuvių kalbos ir Lietuvos kultūros puoselėtojai dr. Elenai Bradūnaitei-Aglinskienei. Savo interviu ji sakė, kad kalba yra kertinis mūsų tautos akmuo. Kviečiu Jus pažiūrėti LRS parengtą vaizdo reportažą: <https://www.youtube.com/watch?v=7KRKtIwZyTg>.

Valdovų rūmuose sveikiname laureatę Eleną Bradūnaite-Aglinskienę. S. Tumėno nuotrauka.

Pasaulio čempionas gyvenime ir kine

2018 m. gruodžio 12 d. Vilniuje pasveikinau 1965 m. pasaulio imtynių čempioną Rimantą Bagdoną garbingo 80-mečio proga. Susirinkusi pilnutėlė salė turėjo galimybę išvysti S. Petkaus (autorius ir režisierius), G. Grikštaitės (scenarijaus autorė), Ž. Petkaus (operatorius) ir D. Simaičio (montažo režisierius) sukurtą filmą „Rimantas Bagdonas. Pasaulio imtynių čempionas“ (2018).

Vienintelio Lietuvoje imtynių pasaulio čempiono biografija – labai spalvinga, turininga. Kaip sakė pats Rimantas: „Mes vienu metu gyvenom trijuose kontinentuose: mes su mama – Sibire, Azijoje, sesuo – Europoje, o vidurinė sesuo su tėvu – Amerikoje. Ne taip jau blogai – tris kontinentus valdėm.“

Jeigu ne tremties Sibire metai, neabejoju, kad Rimantas būtų tapęs ir olimpinis čempionas, bet sužinojus šią tiesą, sovietmečiu jam buvo užtrenktos durys į užsienį. Vakaro metu įteikiau LR Seimo Kultūros komiteto padėkas R. Bagdonui, nusipelnusiam Lietuvai žmogui, Šiaulių sporto gimnazijos mecenatui, stipendijų čia ugdomiems imtynininkams steigėjui, ir Stasiui Petkui, režisieriui, tęsiančiam filmų apie mūsų čempionus kūrimą.

Filmo premjeroje R. Bagdonas tryško gera nuotaika. G. Jasiūno nuotrauka.

2018 m. gruodžio 12 d. dalyvavau Kultūros komiteto posėdyje, kuriame svarstėme klausimus: 1) Dėl Kultūros paso įgyvendinimo; 2) Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo Nr. VIII-1185 2, 20, 20¹, 25, 31, 32, 63, 75 straipsnių ir 3 priedo pakeitimo įstatymo projektą; 3) Profesionaliojo scenos meno įstatymo 2 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą; 4) Profesionaliojo scenos meno įstatymo 15 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą; 5) Teisės departamento pastabas dėl Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2013 m. kovo 12 d. nutarimo Nr. XII-189 „Dėl Lietuvos radijo ir televizijos komisijos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto; 6) Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo Nr. I-1571 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą.

Pritariau ypač socialiai jautriai ir menininkų daug metų lauktai Profesionaliojo scenos meno įstatymo 15 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto teisinei normai, kuri yra socialiai teisinga: „1. Šio straipsnio 2 dalyje nurodytiems profesionaliojo scenos meno įstaigų kūrybiniais darbuotojams, kurie dėl savo profesijos specifikos negali dirbti pagal įgytą specialybę ir dėl to buvo nutraukta jų darbo sutartis, šio straipsnio 4–8 dalyse nustatytais sąlygomis iš valstybės biudžeto lėšų skiriama ir kas mėnesį mokama 10 bazinių socialinių išmokų dydžio kompensacinė išmoka“. (Prieiga internete <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/63be8850d82911e8820ea019e5d9ad04>.)

2018 m. gruodžio 13 d. – Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos pasitarime. Jame aptarėme Rygos lietuvių vidurinės mokyklos kvietimą apsilankyti, susipažinti su Latvijoje gyvenančių lietuvių kultūros ir švietimo padėtimi. Kvietimą priėmėme ir Komisijos išvyka numatyta 2019 metų balandžio 8 dieną.

2018 m. gruodžio 17 d. – šiauliečio doc. dr. Juozo Pabrėžos paskaitoje „Žemaičių kalba ar žemaičių tarmė?“ Lietuvos mokslų akademijoje. Dialektologas J. Pabrėža yra nominuotas Lietuvos mokslo 2018 m. premijai už knygą „Žemaičių kalba ir rašyba“. Visuomenei nominantas kalbėjo apie sąvokų „žemaičių kalba“ ir „žemaičių tarmė“ vartojimo lauką, pagrindinius žemaičių kalbos tapatybės ženklus, žemaičių tarminės kalbėsenos vertinimą, žemaičių kalbos prestižą šiandien.

*Dr. J. Pabrėža visuomenei Lietuvos mokslų akademijoje pristato savo darbus.
S. Tumėno nuotrauka.*

2018 m. gruodžio 17 d. – kolegos Vytauto Juozapaičio sukurtuviniame kūrybos vakare „Muzikinė išpažintis“ Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmuose.

2018 m. gruodžio 19 d. – Kultūros komiteto posėdyje, kuriame svarstėme klausimus: 1) Dėl Gedimino kalno ekstremalios situacijos; 2) Dėl Lietuvos nacionalinio operos ir baleto teatro veiklos; 3) Bibliotekų įstatymo Nr. I-920 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą; 4) Dėl Seimo narių pasiūlymų Seimo nutarimo dėl Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo laikinosios tyrimo komisijos atlikto parlamentinio tyrimo dėl Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos valdymo, finansinės ir ūkinės veiklos išvados“ projektui; 5) Dėl Komiteto sudarytos darbo grupės dėl Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos dalinio perkėlimo parengto projekto; 6) Dėl Komiteto komandiruočių plano 2019 metais.

Atkreipčiau Jūsų dėmesį į penktąjį klausimą (įstatymo projektą inicijavo Lietuvos radijo ir televizijos komisija), kuriuo siekiama:

„1. perkelti į nacionalinę teisę Direktyvos (ES) 2018/1808 nuostatas, kuriomis pakeičiamos Direktyvos 2010/13/ES 3 straipsnio nuostatos, susijusios su laisvo visuomenės informavimo audiovizualinėmis priemonėmis paslaugų priėmimo iš kitų Europos Sąjungos valstybių narių apribojimu;

2. numatyti galimybę operatyviai reaguoti ir ne ilgiau kaip 72 val. riboti laisvą televizijos programų, kurios transliuojamos ar platinamos iš ne Europos Sąjungos, Europos ekonominės erdvės valstybių ar kitų Europos Tarybos konvenciją dėl televizijos be sienų ratifikavusių Europos valstybių, priėmimą Lietuvos Respublikoje, įgalinant LRTK priimti sprendimą, kuris nėra teismo sankcionavimo objektas.“ (visas raštas prieigoje per internetą <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/f9b077f00e5d11e98a758703636ea610?jfwid=-mvnalqez7>).

2018 m. gruodžio 19 d. – Laisvės kovų ir valstybės istorinės atminties komisijos posėdyje, kuriame nagrinėti trys klausimai: 1) Dėl Atmintinų dienų įstatymo Nr. VIII-397 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2912; 2) Dėl Lietuvos Respublikos asmenų, nukentėjusių nuo 1939–1990 metų okupacijų, teisinio statuso įstatymo Nr. VIII-342 5 straipsnio pakeitimo

įstatymo projekto Nr. XIIP-2442; 3) Dėl Lietuvos Respublikos Nepriklausomybės akto signataro Romualdo Ozolo atminimo įamžinimo. Idėja sukurti atminties vietą, žyminčią signataro, filosofo, publicisto gyvenimą ir veiklą, mano galva, labai reikalinga.

2018 m. gruodžio 20 d. – Kultūros komiteto posėdyje, kuriame svarstėme Teisės departamento pastabas dėl Profesionaliojo scenos meno įstatymo 2 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto.

ŠIAULIŲ MIESTAS

2018 m. gruodžio 1 d. dalyvavau Šiaulių žemaičių draugijos „Saulaukis“ sueigoje. Pasveikinau kaimynus žemaičius ne tik kaip LR Seimo Kultūros komiteto narys, bet ir kaip kaimynas žiemgališ, priminiau bendrus žemaičių ir žiemgalių pergalingus žygius Saulės (Šiaulių) mūšio metu 1236 metais, kai bendromis pastangomis pasiekta istorinė pergalė prieš vokiečių kalavijuočių ir kryžiuočių ordinus. Tada ne tik laimėta pergalė, po kurios kalavijuočių ordinas liovėsi egzistuoti, bet buvo atvertas kelias ir Mindaugo iškilimui, Lietuvos valstybės susikūrimui.

Kitas svarbus vakaro akcentas – kasmetinio (2019 m.) „Žemaitių kalėnduoriaus“ pristatymas. Žemaičių kalendorius daug metų kūrė Gražina Šimoliūnienė, Vaidotas Janulis, o dabar jau kelintąjį parengė Jurgina Jankauskienė. Pasveikinau Jurginą ir visus Šiaulių žemaičius bei jų puikiuosius svečius, „muzikontus“ iš Kelmės rajono.

Sveikinu ilgamečius savo bičiulius žemaičius. Dešinėje – 2019 m. žemaičių kalendorius. S. Tumėno nuotraukos.

2018 m. gruodžio 8 d. – Chanukos šventėje ir Šiaulių apskrities žydų bendruomenės 30-mečio minėjime. Linkėjau, kad ji, Chanuka, būtų rami, jauti, primenanti žmonių bendrystę, o ne skirtumus. Vakaro metu kartu su kolega A. Gumuliausku kalbėjome apie žydų bendruomenės 30-meį, jos kelią, o svarbiausia – apie tai, ką simbolizuoja ir ko taip reikia šių dienų pasauliui ir Lietuvai: šviesos pergalės prieš tamsą, taikos – prieš karą, gėrio – prieš blogį, tolerancijos – prieš uždaramą, atsitvėrimą nuo kitaip maistančių ar išpažįstančių kitą religiją. Šviesa turi nugalėti – tai ir buvo vakaro šerdinis raktas. Įteikėme Lietuvos Respublikos Seimo pirmininko V. Pranckiečio

sveikinimą L. Soloveičikui, LR Seimo padėkas Šiaulių žydų bendruomenės nariams, palinkėjome kryptingai ir nuosekliai įgyvendinti istorinės tiesos atstatymo darbus.

Vydūno mintis, dvasia ir kalba Šiauliuose

2018 m. gruodžio 14 d. – šventiniame vakare, skirtame Vydūno metams. „Niekuomet žmogus nėra toks gražus, koks jis yra kurdamas“ – šiuos Vydūno žodžius patvirtino ir baigiamasis Vydūno metams skirtas renginys Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešojoje bibliotekoje, kur ne tik aptarti Šiauliuose visus metus vykę renginiai, bet visu grožiu išsiskleidė šventinio vakaro atlikėjai: Šiaulių dainavimo mokyklos „Dagilėlis“ berniukų choras (vadovė Daiva Kembrienė, koncertmeisterė Nina Gotalskaja), koncertavo Sigitas Vaičiulionis (fortepijonas), Kristina Valčiukienė (sopranas), jaunieji Šiaulių talentai Pijus Kondrotas (baritonas), Majus Šalkus (valturna). Vakaro metu skautai su Sergejumi Staponkumi-Seržu priešakyje (su skautų tuntu) apdovanojo orientacinio žaidimo „Vydūno pėdsakai Šiauliuose“ (kuris vyko Šiaulių naktų renginio metu) dalyvius, o studija „Gin-Dia“ (ačiū Dianai ir Gintautui Stunguriams), Vydūno metų metraštininkė, parodė filmuotą medžiagą iš Rambyno, Vydūno portretų parodos fragmentus.

Renginį organizavo Šiaulių gamtos ir kultūros paveldo klubas „Aukuras“ (dab. vadovas D. Lipinskas), Vydūno draugija bei Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešoji biblioteka. Padėkojau renginio vedėjams ir Vydūno idėjų skleidėjams Šiauliuose Dariui Ramančioniui ir Jurgitai Gedminienei, kurie šiais metais nuveikė ypač prasmingų darbų.

Renginio metu kalbėdamas priminiau, kad Šiauliai – vienas aktyviausių Lietuvoje Vydūno metus minėjusių miestų. Vydūno asmenybė, jo idėjos buvo pristatomos ir skleidžiamos Šiaulių „Bočių“, Pagyvenusių žmonių asociacijos, ne viename Gegužių progimnazijos, kur atidaryta ir Vydūno alėja, renginyje. Priminiau, kad Vydūno giesmė „Lietuvių Giesmė“ pretendavo tapti Lietuvos himnu. Toje giesmėje (muzika K. Janzo) yra žodžiai, kurie įpareigoja ir kviečia Tėvynę susitelkti: „stovėsime viensirdžiai“, „Ir seksim Probočius į šviesą tikinčius“, „Akis šviesop, širdis Dievop.“ Išsčiau siekį, kad šiuos žodžius išgirstų Lietuvos visuomenė ir ypač Šiaulių miesto politikai, nors, reikia pažymėti, kad Šiaulių miesto meras Artūras Visockas dalyvavo ne tik šiame šventiniame vakare, kuriame, beje, pasidžiaugė, kad Šiauliuose vyksta daug puikių renginių, apie kuriuos mažai žinome.

*Jurgita Gedminienė ne tik šiauliečiams visus metus padėjo iš naujo atrasti Vydūną.
S. Tumėno nuotrauka.*

2018 m. gruodžio 15 d. JE Šiaulių vyskupas E. Bartulis pašventino prakartėlę, įrengtą Šiauliuose, skvere prie savivaldybės. Pati šventė vadinosi „Didis džiaugsmas patekėjo“. Prakartėlėje – gipsinės Jėzaus Kristaus, Marijos, Juozapo, piemenų bei avių statulėlės. Garbusis Vyskupas sakė: „Šaltą Betliejaus naktį užgimė kūdikėlis Jėzus, kad sušildytų mūsų širdis. Kad mes mokėtume priimti amžinąją meilę į savo širdis, į savo šeimas, į savo gyvenimą, kad mūsų gyvenimas būtų pilnas tiesos, vidinio džiaugsmo, ramybės ir Dievo palaimos. Ramybė tenužengia ant šios prakartėlės ir ant mūsų visų, kad Dievo palaima ir ramybė išsiskleistų mūsų brangiuose Šiauliuose.“

Meras A. Visockas irgi akcentavo tikėjimo, šviesos svarbą: „Tikėjime ir pasitikėjime yra visų mūsų šeimų, miestų, šalių tvirtybė. Tebūnie šiauliečių širdyse vis daugiau tikėjimo ir pasitikėjimo, tegul mūsų miestas šviečia.“

Prasmingos šventės metu skambėjo S. Sondeckio menų gimnazijos vokalinio ansamblio „Benedicat“ (mokyt. J. Minkevičiūtė), Šiaulių kultūros centro jaunimo kamerinio choro „Atžalynas“ (meno vad. M. Žalalis), Šiaulių kultūros centro vokalo studijos „Rokoko“ (meno vad. R. Kauneckaitė), jaunimo vokalinio ansamblio „Credo“ (mokyt. J. Minkevičiūtė) atliekamos dainos.

*Prakartėlė mums priminė tikrąją šv. Kalėdų prasmę.
S. Tumėno nuotrauka.*

2018 m. gruodžio 19 d. Šiaulių koncertų salėje „Saulė“ vyko Šiaulių Stasio Šalkauskio gimnazijos jubiliejinis 80-mečio vakaras. Mokiniai parodė istorinį spektaklį „Sibiro haiku“, kuriame atskleidė ne tik savo talentus, bet ir XX a. lietuvių tautos istoriją. Vėliau jaunoji karta išradingai pristatė mokyklos istoriją, dainavo, šoko ir džiaugėsi garbinga gimnazijos praeitimi ir šviesia jos dabartimi.

Mano padėjėjas Nerijus Brazauskas pasveikino gimnazijos bendruomenę LR Seimo vardu, perdavė Seimo Pirmininko pirmosios pavaduotojos Rimos Baškienės ir mano linkėjimus, mano dovanas – Vasario 16-osios Aktą (kopiją), knygų. Iškilmingame renginyje netrūko gražių

sveikinimų, autentiškų prisiminimų, bet svarbiausia, kad jaunoji karta tiki savo mokykla, savimi ir Lietuvos ateitimi. Mokykla savitai praturtina ir miestą, todėl neatsitiktinai Šiaulių miesto meras Artūras Visockas gimnazijai padovanojo Šiaulių miesto vėliavą.

*Stasio Šalkauskio gimnazijos mokiniai parodė pagarbą mokyklai ir Lietuvos istorijai.
N. Brazausko nuotrauka.*

2018 m. gruodžio 23 d. Šiaulių „Aušros“ muziejus pakvietė muziejininkus ir muziejaus bičiulius į šventinį vakarą Chaimo Frenkelio viloje. Muziejaus vadovas R. Balza priminė pagrindinius muziejaus kolektyvo 2018 m. nuveiktus darbus, pasveikino jubilatus, aptarė laukiančius iššūkius ir darbus, įsigaliojus Kultūros pasui, kai jaunimas turės daugiau galimybių aplankyti muziejaus ekspozicijas.

Sveikindamas kolektyvą, pasidžiaugiau muziejaus veiklos nuoseklumu, kryptingumu, susitelkimu. Priminiau, kad šiais metais paminėjus atkurtos Lietuvos šimtmetį, ir kitais, 2019-aisiais, laukia prasmingų veiklų, nes LR Seimas juos paskelbęs Pasaulio lietuvių, Vietovardžių, Žemaitijos metais. Taigi – naujų parodų, edukacinių programų šiauliečiai turėtų sulaukti ir kitais metais. Tikėkimės, kad gerą aurą čia skleis ne tik turiningos parodos, eksponatai, bet ir Šiaulių miesto garbės piliečio S. Grušo iniciatyva įkurtas rožynas, kuris nuolat gražėja ir plečiasi.

2018-ieji Šiaulių kultūros lauko žmonėms buvo įsimintini ne tik prasmingais darbais, bet ir apdovanojimais. Štai gruodžio viduryje Vilniaus miesto rotušėje šių metų Kultūros ministerijos premija buvo įteikta Šiaulių „Aušros“ muziejaus Restauravimo centro vedėjai Vitai Andrulienei, kuriai skirta premija už muziejų vertybių restauravimo darbus.

Priminsiu, kad šių metų vasario pabaigoje Vilniaus knygų mugėje svarus apdovanojimas skirtas Vilmantui Dambrauskui už originalų įvaizdžio sukūrimą dizaino ir fotografijos priemonėmis knygoje „Universitas Doctorum et Studentium. Šiaulių universiteto bendruomenės portretai“ (išleido Šiaulių universiteto leidykla, spausdino „Šiaulių spaustuvė“).

Šiaulietis fotomenininkas Aleksandras Ostašenkovas šiais metais buvo pristatytas Nacionalinei kultūros ir meno premijai.

Pasveikinau visus Šiaulių kultūros lauko kūrėjus, darbuotojus ir sakiau, kad dirbsime kartu ir kitais metais.

*Sveikinu Šiaulių „Aušros“ muziejaus darbuotojus.
E. Tamošiūno nuotrauka.*

ŠIAULIŲ REGIONAS

Kam įteikiau LR Seimo sidabro ženklą „Atkurtai Lietuvai – 100“

2018 m. gruodžio 1 d. dalyvavau Politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Pakruojo filialo 30-mečio šventėje. Renginyje išklausėme nepavargstančios, energingos, visada turinčios naujų leidybinių ir kitokių idėjų pirmininkės Zitos Vėžienės pranešimą apie nuveiktus ir dar laukiančius darbus. Poniai Zitai įteikiau LR Seimo sidabro ženklą „Atkurtai Lietuvai – 100“ už svarų indėlį į Lietuvos valstybės kūrimą. Išreiškiau pagarbą visiems tremtiniams, dalyvavusiems minėjime. Padėkojau tauriesiems Žiemgalos patriotams, tikėjusiems, kad Lietuva prisikels naujam gyvenimui. Šventę papuošė Pakruojo „Atžalyno“ gimnazijos ir J. Pakalnio muzikos mokyklos mokinių koncertas (vadovės Rūta Vensloviėnė ir Ingrida Tuomienė).

Patriotinė šventė suvienijo liudininkus ir jaunąją kartą. S. Tumėno nuotraukos.

RINKĖJAI

Vykdydamas Seimo nario pareigas ir tesėdamas duotus pažadus, priimu rinkėjus pirmadieniais nuo 10 val. iki 12 val. Seimo nario biure Šiauliuose, Aušros al. 15, I aukšte. Išankstinė registracija: mob. 8 612 02 941, el. p. nerijus.brazauskas@lrs.lt arba mob. 8 612 04 056, el. p. aida.striaukaite@lrs.lt. Mano padėjėjai Jus užregistruos, o aš galėsiu Jus priimti ir išklausti.

Jeigu pageidaujate kreiptis į mane asmeniškai, tai galite padaryti: tel. (8 5) 239 6615 (mano kabinetas Vilniuje), mob. 8 668 42 143, el. p. Stasys.Tumenas@lrs.lt.

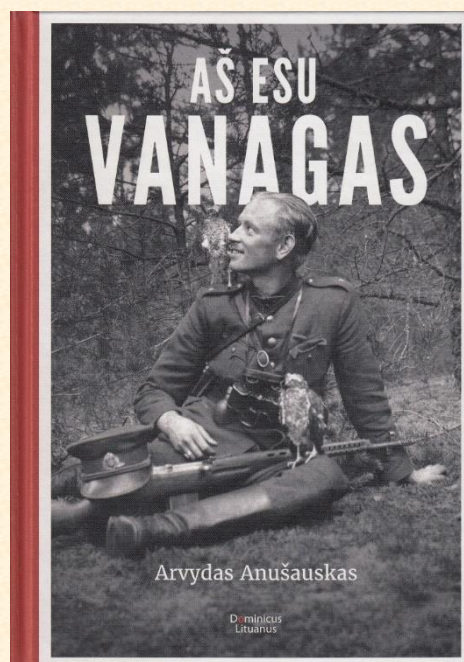
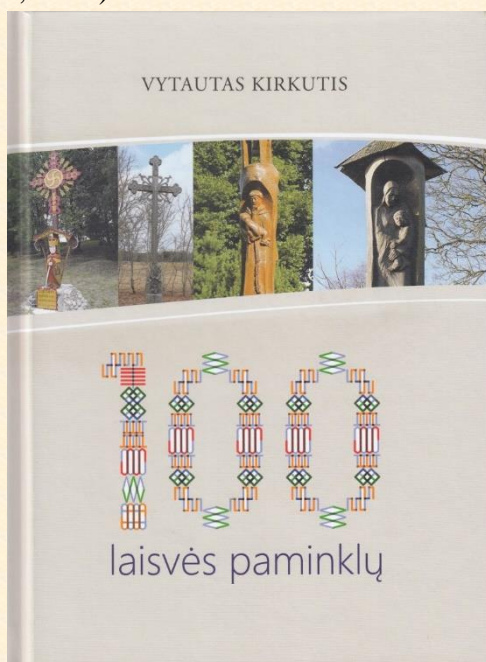
Lietuvos Respublikos profesinių pensijų kaupimo įstatymo Nr. X-745 pakeitimo įstatymas

Plėsdamas Jūsų teisinį žinojimą, šikart siūlau atkreipti dėmesį į „Lietuvos Respublikos profesinių pensijų kaupimo įstatymo Nr. X-745 pakeitimo įstatymą“, reglamentuojantį profesinių pensijų kaupimo organizavimo sąlygas ir tvarką, pensijų asociacijos veiklos nuostatas, pensijų asociacijos registravimą ir veiklos pradžią, pensijų asociacijų sąrašą, pensijų asociacijos įstatus, pensijų asociacijos valdymo sistemą, pensijų fondą, narystę pensijų asociacijoje ir dalyvavimą pensijų fonde, pensijų fondo valdymo sutartį, pensijų asociacijų veiklos priežiūrą ir kt. (visas įstatymas prieigoje per internetą <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/2656bbb00e7d11e9a5eaf2cd290f1944>; įsigalioja 2019-01-13, įstatymo 2 straipsnio 2 dalis įsigalioja 2019-01-03).

REKOMENDACIJA

Rekomenduoju Jums perskaityti Vytauto Kirkučio knygą „100 laisvės paminklų. Kultūros paveldo objektai, atgimimo paminklai ir vietos, susijusios su Lietuvos nepriklausomybės ir laisvės kovomis Šiaulių rajone“ (Vilnius: Žara, 2018).

Taip pat siūlau perskaityti Arvydo Anušausko knygą „Aš esu Vanagas“ (Vilnius: Dominicus Litanus, 2018).

Kodėl verta perskaityti šias knygas

Pirmoji knyga įamžina 100 laisvės paminklų – kultūros paveldo objektų, supažindina su istoriniais faktais, pristato fotografijas, kurios skatina skaitytoją giliau pažinti savo kraštą, šeimos ir tautos istoriją. „Laisvės ženklų“ įvairovė 1918–2018 metais liudija sudėtingą Lietuvos kovą už laisvę, kuri visada reikalavo pasiaukojimo ir ateinančių kartų atminties. „Ne visus paminklus surankiojome. Tikimės, kad kiekvienas žmogus pasidairys aplinkui, pakelias netoli savo namų ir papildys šį sąrašą“ (Vytautas Kirkutis).

Antroji knyga– tai istoriškai dokumentuotas pasakojimas apie Adolfo Ramanausko-Vanago gyvenimą, kovą su okupantais ir KGB, suėmimą, tardymą, kankinimą, memuarus, paskutinį žodį, palaikų suradimą, šeimos atmintį ir partizanų vestą kovą apskritai. „Istorinis tyrimas nėra paprastas pasivaikščiojimas po istorinius dokumentus“ (Arvydas Anušauskas).

ŠIAULIŲ ATMINTINOS DATOS

Ką mums sausio mėnesį primena kalendorius

1 d. – 125 metai, kai 1894 m. Šiauliuose gimė pedagogė, visuomenės bei kultūros veikėja **Jadvyga Nainienė**. 1914–1922 m. bei 1940–1971 m. gyveno ir dirbo Šiauliuose. Mirė 1974 m. Vilniuje.

1 d. – 95 metai, kai 1924 m. Miežaičiuose (Radviliškio r.) gimė Lietuvos laisvės kovų dalyvis, poetas Jonas **Vytautas Šniuolis**. 1941 m. baigė Šiaulių berniukų gimnaziją. Dalyvavo ginkluotoje rezistencijoje Šiaulių apskrityje. Žuvo 1949 m. Radviliškio rajone.

2 d. – 85 metai, kai 1934 m. Papilėje (Akmenės r.) gimė pedagogas prof. dr. **Tomas Stulpinas**. Nuo 1962 m. dirbo Šiaulių pedagoginiame institute, 1977–1989 m. buvo ŠPI prorektorius. Mirė 2006 m. Šiauliuose. Jo vardu pavadinta Šiaulių universiteto auditorija.

2 d. – 80 metų, kai 1939 m. Kaune gimė inžinierius statybininkas, valstybės bei visuomenės veikėjas, žymus esperanto kalbos entuziastas, Šiaulių miesto garbės pilietis (2004) **Zenonas Eimutis Sabalys**. Nuo 1962 m. gyvena ir dirba Šiauliuose.

3 d. – 140 metų, kai 1879 m. Užunevėžiuose (Anykščių r.) gimė inžinierius, publicistas, politinis bei visuomenės veikėjas, Vasario 16-osios Akto signataras **Steponas Kairys**. 1898 m. baigė Šiaulių gimnaziją. Mirė 1964 m. Niujorke (JAV).

3 d. – 55 metai, kai 1964 m. Šiauliuose gimė pedagogas, sociologas prof. habil. dr. **Gediminas Merkys**. 1966 m. baigė Šiaulių pedagoginį institutą. 1993–2000 m. dirbo Šiaulių universitete.

5 d. – 70 metų, kai 1949 m. Danijoje gimė verslininkas, mecenatas, Šiaulių miesto garbės pilietis (2004) **Torkil Ronne**. Gyvena Švedijoje.

6 d. – 210 metų, kai 1809 m. netoli Krakų (Kėdainių r.) gimė mokslininkas, filosofas, išradėjas, aviacijos pradininkas Lietuvoje **Aleksandras Griškevičius**. 1836–1845 m. ir nuo 1859 m. dirbo Šiaulių teisme ir miesto rotušėje. Mirė 1863 m. Vieکشniuose (Mažeikių r.).

8 d. – 65 metai, kai 1954 m. Biržuose gimė dailininkė keramikė, pedagogė **Vitalija Kurtinaitienė**. 1977 m. baigė Šiaulių pedagoginį institutą. Dirbo Šiaulių dailės mokykloje.

10 d. – 80 metų, kai 1939 m. Šiauliuose gimė spaudos darbuotojas, žurnalistas **Saulius Plepys**.

10 d. – 25 metai, kai 1994 m. įregistruotas Lietuvos vokiečių sąjungos Šiaulių miesto skyrius.

12 d. – 75 metai, kai 1944 m. Šiauliuose gimė literatūros tyrinėtoja, kritikė prof. **Audronė Barūnaitė-Willeke**. Nuo 1949 m. gyvena JAV.

13 d. – 95 metai, kai 1924 m. Jackonyse (Joniškio r.) gimė slaugytoja **Laima Vasaitienė** (poetės Auksės Vasaitytės mama). Nuo 1954 m. dirbo Respublikinėje Šiaulių ligoninėje. Mirė 2005 m. Šiauliuose.

13 d. – 65 metai, kai 1954 m. Kupreliškyje (Biržų r.) gimė gydytoja odontologė, Lietuvos nusipelnusi gydytoja (2011) **Danutė Šapalienė**. Nuo 1981 m. dirba Šiauliuose.

14 d. – 95 metai, kai 1924 m. Šiauliuose gimė inžinierius architektas **Anatolijus Rasteika**. 1941 m. baigė Šiaulių berniukų gimnaziją. Mirė 2008 m. Vilniuje.

14 d. – 85 metai, kai 1934 m. Šiauliuose gimė kompozitorė, pedagogė **Genovaitė Vanagaitė**. 1953 m. baigė Šiaulių 2-ąją vidurinę mokyklą.

16 d. – 30 metų, kai 1989 m. įkurtas Lietuvių kalbos draugijos Šiaulių miesto skyrius.

19 d. – 95 metai, kai 1924 m. Kaune gimė rašytojas prozininkas **Vytautas Steponas Janavičius**. 1940 m. baigė Šiaulių berniukų gimnaziją. Mirė 1995 m. Sidnėjyje (Australija). 1996 m. perlaidotas Aleksandrijoje (Šiaulių r.).

19 d. – 75 metai, kai 1944 m. sausio 19 d. Kretingoje gimė teatro, kino ir televizijos aktorius **Gediminas Girdvainis**. 1969–1970 m. dirbo Šiaulių dramos teatre.

27 d. – 155 metai, kai 1864 m. Lenčiuose (Kėdainių r.) gimė gydytojas, publicistas, visuomenės veikėjas **Mikalojus Kuprevičius**. 1884 m. baigė Šiaulių gimnaziją, 1913–1914 m. gyveno Šiauliuose. Mirė 1932 m. Žagarėje (Joniškio r.).

27 d. – 80 metų, kai 1939 m. Kemersiuose (Šiaulių r.) gimė teatro aktorius, skaitovas **Albertas Zmaila**. 1965–1992 m. vaidino Šiaulių dramos teatre. Mirė 2013 m. Šiauliuose.

28 d. – 65 metai, kai 1954 m. Kaune gimė literatūros tyrinėtoja, pedagogė doc. dr. **Irena Baliulė**. Nuo 1977 m. dėstė Šiaulių universitete.

31 d. – 80 metų, kai 1939 m. Joniškėlyje (Pasvalio r.) gimė filosofas, politinis, valstybės bei kultūros veikėjas, Kovo 11-osios Akto signataras **Romualdas Ozolas**. 1957 m. baigė Bazilionų (Šiaulių r.) vidurinę mokyklą. Apdovanotas šiauliečių įsteigta Stasio Šalkauskio premija (1991). Mirė 2015 m.

31 d. – 65 metai, kai 1954 m. Pagaigalėje (Švenčionių r.) gimė inžinierius, politinis bei visuomenės veikėjas **Zenonas Stundžia**. 1997–2000 m. buvo Šiaulių apskrities viršininkas.

Šaltinis: „2019 metų Šiaulių atmintinų datų kalendorius“ (prieiga per internetą: <http://savb.lt/lt/krastieciai/virtualios-parodos/siauliu-atmintinu-datu-kalendorius/2019-metu-siauliu-atmintinu-datu-kalendorius/sausis/>).

ŽINIASKLAIDA

Kaip Seimas atrišo „smaugvirvę“ žiniasklaidai

Seimo nario S. Tumėno pranešimas: „Skuboti sprendimai dėl institucinės globos pertvarkos atvers naujų problemų. Šiaulių pavyzdys“, 2018 m. gruodžio 5 d. pranešimas žiniasklaidai *Lietuvos Respublikos Seimo svetainėje*, prieiga per internetą: https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=15289&p_k=1&p_t=263188&p_a=0.

Stasys Tumėnas, „Seimas atrišo „smaugvirvę“ žiniasklaidai“, *Šiaulių kraštas*, 2018 m. gruodžio 15 d., p. 7, publikacija:

Žmonių išmintis sako, kad geriau vėliau negu niekada. Ypač kai tai susiję su viešąja informacija, jos prieinamumu, perteikimo objektyvu, skaidrumu. Lietuvos Respublikos Seimas

pritarė Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos iniciatyvai nuo 2019 m. sausio 1 d. taikyti lengvatinį 5 proc. PVM tarifą „laikraščiams, žurnalams ir kitiems periodiniams leidiniams, išskyrus erotinio ir (ar) smurtinio pobūdžio leidinius (...)“.

Tai pirmiausia yra socialinio teisingumo atkūrimas. Jums žinoma, kad konservatorių ir liberalų kirtis 2009 m., prisidengus ekonomine krize, buvo itin skaudus regioninei ir kultūrinei žiniasklaidai. To sprendimo vaisiai buvo kartūs. Paminėsiu keletą: 1) Valdžia PVM tarifą pakėlė nuo 5 iki 21 proc.; 2) Honorarai apmokestinti nuo 15 iki 34 proc.; 3) Bendras mokesčių pakėlimas – 35–40 proc.; 4) Paštas padidino prenumeratos įkainius iki 70 proc.

Iš visų Lietuvos ūkio šakų „Laikraščių leidyba“, „Žurnalų ir periodinių leidinių leidyba“ nukentėjo daugiausia – tai lėmė ne tik ekonominė krizė, bet ypač Seimo sprendimai (kitoms ūkio šakoms mokesčiai didėjo keliais procentais, o spaudai – iki 40 proc.).

Tuomet PVM didinimas buvo dangstomas, teigiant, kad spaudos ateitis – interneto erdvėje, kad popierinė spauda miršta ir pan.

Tik 2011 m. pabaigoje LR Prezidentės iniciatyva buvo parengta pataisa, bet 2012 metais, kai PVM buvo sumažintas iki 9 proc., spauda, ypač vietinė jau buvo sugniuždyta, o tokie kultūriniai leidiniai kaip „Literatūra ir menas“, „Nemunas“, „Šiaurės Atėnai“, „Naujoji Romuva“ atsidūrė ties išgyvenimo riba. Vyko masinis žurnalistų atleidimas iš darbo, pabrango laikraščių prenumerata (tai lėmė padidėję mokesčiai), sumažėjo pajamos iš skelbimų, padidėjo pašto pristatymo įkainiai, sumažėjo spaudos leidinių periodiškumas, apimtis.

Redakcijos buvo priverstos suktis, kad išgyventų, buvo sustabdyti visi plėtros projektai, kai kuriose redakcijose žurnalistai turėjo dirbti ir žurnalisto, ir valytojo, ir vairuotojo darbą.

Svarbiausia, kad suprastėjo leidinių kokybė. Mokestinė našta lėmė, kad regionuose pristatyti spauda pavieniams prenumeratoriams kaime tapo brangiau, negu leidinio savikaina.

Kai kas nuogaštuoja, kad spauda gali atsidurti politikų rankose. Atvirksčiai, taip jau atsitiko 2009 metais. Nemažai leidinių tada rajonuose atsidūrė verslininkų ir politikos įtakos zonose, nes akcijas įsigydavo rajonų politikų šeimos, ėmė kurti viešąsias įstaigas, kurios tapo politinių interesų priedangomis. Tada ir buvo smogtas smūgis viešumui, skaidrumui, nuomonių įvairovei, demokratijai.

Kad spauda dar gyva šiandien, rodo, jog ji reikalinga visuomenei. Pateiksiu dar vieną pavyzdį. Dabar matome, su kokiomis problemomis susiduria mūsų švietimo sistema, visa švietimo bendruomenė, tačiau šiandien, XXI a. Lietuvoje, neliko pedagoginės spaudos, o žurnalisto pedagogo profesija tapo nereikalinga. Sunku tuo patikėti. Net sovietmečiu vaikams ėjo „Genys“, moksleiviams – „Moksleivis“ ir t. t. Ar tai yra norma, kad mokytojai šiandien neturi rašytinės tribūnos? Ar manome, kad ja jau amžiams tapo socialiniai tinklai, kuriais, beje, dalis visuomenės nesinaudoja?

Yra oponentų, tebetieigiančių, kad rašytinė spauda išnyks. Nežinau, kada tai įvyks. Panašiai kalbėta, kad atsiradus skaitmeninei fotografijai, neliks juostinės, kad TV ir kinas išstums teatrą, kad elektroninė knyga – popierinė. Taip neatsitiko ir dar greitai neatsitiks, nes visada bus žmonių, kurie kasdien norės iš pašto dėžutės pasiimti laikraštį ar žurnalą ir jį skaityti gerdami rytinę kavą.

Šiuo Seimo sprendimu sugrįžome į demokratinių šalių būrį, bet dar ne į elitą, nes nelengva lygiuotis į Skandinavijos šalis ar į Didžiąją Britaniją, kur PVM periodiniams leidiniams yra nulinis. Tačiau neabejoju, kad Lietuvos regionų gyventojai dabar turės galimybę nusipirkti norimą laikraštį ar žurnalą, o padidėjusi jų paklausa paskatins ir periodinių leidinių kokybės kaitą. Periodiniai leidiniai realizuos ir didesnei gyventojų daliai skleis pagrindinius visuomenės informavimo principus. Įsitikinęs, kad regioninė spauda ir kultūros leidiniai reikalingi ir turi gyvuoti.

Stasys TUMĖNAS, LRS Kultūros komiteto narys

NAUDINGOS NUORODOS

Kviečiu Jus stebėti, vertinti naujausią Šiaulių miesto, Lietuvos, Europos Sąjungos politinį, ekonominį, kultūrinį, socialinį etc. gyvenimą! *Žinokime, galvokime ir reaguokime:*

www.lrs.lt/; www.lrp.lt/; www.lrv.lt/; www.siauliai.lt/; www.lvzs.lt/; www.vkontrole.lt/; www.lmt.lt/; www.lygybe.lt/lt/; www3.lrs.lt/pls/inter/vaikai; www.vlkk.lt/; www.plbe.org/; www.pljs.org/; www.vsd.lt/; www.prokuraturos.lt/; www.stt.lt/; www.kt.gov.lt/; www.ekgt.lt/; www.oecd.org/; www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_k=1&p_r=3829; www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=25380&p_k=1; www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=48&p_k=1; www.sveikatostaryba.lt/; www.pazinkvalstybe.lt/; www.lietuva.lt/100/; www.ec.europa.eu/commission/index_lt; www.europarl.europa.eu/about-parliament/lt; www.lrkm.lrv.lt/lt/nemokamimuziejai; www.etatinis.lt/; <https://mo.lt/>; <http://www.teise.pro/>; https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=15781&p_k=1&p_t=165098.

MANO KOMANDA

Dirbti padeda draugiška ir kompetentinga komanda, kurios nariai yra: Nerijus (humanitarinių mokslų daktaras, literatūrologas, lektorius, mokslinių publikacijų autorius), Egidijus (specialiosios pedagogikos ir logopedijos magistras, lektorius, socialinių reikalų specialistas), Rasa (žurnalistikos magistrė, režisierė, renginių organizatorė, knygų autorė), Rita (teisės ir valdymo magistrė, teisininkė, socialinė pedagogė edukologė, lektorė, visuomenininkė), Aida (vadybos ir verslo administravimo magistrė, projektų vadovė, regioninės politikos ir švietimo specialistė).

KONTAKTAI

Lietuvos Respublikos Seimo nario Stasio Tumėno kabineto adresas Vilniuje:

*Lietuvos Respublikos Seimas
Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius
III rūmai 301 kabinetas
Tel. (8 5) 239 6615
El. p. Stasys.Tumenas@lrs.lt*

Lietuvos Respublikos Seimo nario Stasio Tumėno biuro adresas Šiauliuose:

Aušros al. 15, 76299 Šiauliai (I aukštas)

Padėjėjai-sekretoriai Vilniuje ir Šiauliuose:

*Nerijus Brazauskas (Šiauliuose): mob. 8 612 02 941, el. p. nerijus.brazauskas@lrs.lt;
Egidijus Elijošius (Šiauliuose): mob. 8 612 03 532, el. p. egidijus.elijosius@lrs.lt;
Rasa Praninskienė (Vilniuje): tel. (8 5) 239 6485, el. p. rasa.praninskiene@lrs.lt;
Aida Striaukaitė-Gumuliauskienė (Šiauliuose): mob. 8 612 04 056, el. p. aida.striaukaite@lrs.lt;
Rita Virbaliene (Vilniuje): tel. (8 5) 239 6615, el. p. rita.virbaliene@lrs.lt.*

Socialiniai tinklai:

<https://www.facebook.com/stasys.tumenas>

<https://www.facebook.com/Stasys.Tumenas.LRS/>

Naujienlaiškį parengė padėjėjai-sekretoriai: N. Brazauskas, R. Praninskienė, A. Striaukaitė-Gumuliauskienė.